

Aan de slag met de
Omgevingswet

Werkplaats Programma

Kennissessie

5 oktober 2021

Nienke Jansen, Geonovum

STOP/TPOD-standaard

STOP/TPOD-standaard

Voor het opstellen en publiceren van omgevingsdocumenten wordt gebruik gemaakt van een standaard die uit 2 onderdelen bestaat:

- STOP: Standaard Officiële Publicaties
- TPOD: Toepassingsprofiel Omgevingsdocumenten

Waarvoor is STOP en waarvoor is TPOD?

STOP

- Generieke standaard die op termijn gaat gelden voor alle officiële publicaties
- Bevat de eisen waaraan besluiten en regelingen moeten voldoen om ze als ontwerp te publiceren en juridisch rechtsgeldig bekend te maken in de publicatiebladen op www.officielebekendmakingen.nl
- Beschrijft hoe besluiten moeten worden opgesteld en voorzien van nadere informatie om te worden geconsolideerd in de regeling en beschikbaar te worden gesteld op www.overheid.nl
- Wordt per domein gespecificeerd met toepassingsprofiel

STOP gaat over

- Tekst (artikel of vrije tekst, modellen voor (vormgeving van) Besluit en Regeling)
- Locatie waar die tekst geldt
- Metadata
 - Identificatie
 - Consolidatie
- Juridische borging

Authentieke bekendmaking in PDF-formaat

→ Documentgerichte weergave

Aan de slag met de Omgevingswet

Voorbeeld bekendmaking

Overheid.nl

Publicaties > Officiële publicaties

Overheid.nl Home Uitgebreid zoeken Mijn abonnementen

U bent hier: Home / Staatscourant 2019, 56288

Staatscourant van het Koninkrijk der Nederlanden

Datum publicatie	Organisatie	Jaargang en nummer	Rubriek	Datum ondertekening
22-11-2019 09:00	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Staatscourant 2019, 56288	Besluiten van algemene strekking	21-11-2019

> Acties

Authentieke versie (PDF)

Informatie over publicatie

Printen

Delen

Regeling van de Minister voor Milieu en Wonen, de Staatssecretaris van Defensie, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 21 november 2019, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingsregeling)

De Minister voor Milieu en Wonen, de Staatssecretaris van Defensie, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Minister van

STAATSCOURANT

Nr. 56288

22 november

2019

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Regeling van de Minister voor Milieu en Wonen, de Staatssecretaris van Defensie, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 21 november 2019, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingsregeling)

HOOFDSTUK 2 AANWIJZING EN GEOMETRISCHE BEGRENZING VAN LOCATIES

AFDELING 2.1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 2.1 (toepassingsbereik)

Dit hoofdstuk is van toepassing op de aanwijzing of geometrische begrenzing van locaties voor de toepassing van de wet en de daarop berustende bepalingen.

AFDELING 2.2 WATER

§ 2.2.1 Rijkswateren

Artikel 2.2 (geometrische begrenzing oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk)

- De geometrische begrenzing van de oppervlaktewaterlichamen, bedoeld in bijlage II, onder 1, bij het Omgevingsbesluit en waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk berust, is vastgelegd in bijlage III.
- De geometrische begrenzing van de oppervlaktewaterlichamen, bedoeld in bijlage II, onder 1, bij het Omgevingsbesluit en waarvan het beheer van de waterkwantiteit bij het Rijk berust, is vastgelegd in bijlage III.
- De geometrische begrenzing van de oppervlaktewaterlichamen, bedoeld in bijlage II, onder 1, bij Omgevingsbesluit en waarvan het waterstaatkundig beheer bij het Rijk berust, is vastgelegd in bijlage III.

Artikel 2.3 (aanwijzing en geometrische begrenzing rijkswateren niet in beheer bij het Rijk)

- In afwijking van artikel 2.20, tweede lid, onder a, van de wet, berust het waterstaatkundig beheer van de rijkswateren, voor zover deze liggen binnen de geometrische begrenzing die is vastgelegd in bijlage III, bij niet tot het Rijk behorende openbare lichamen.
- Het waterstaatkundig beheer van de rijkswateren, voor zover het gaat om de zorg voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten, bedoeld in artikel 2.2, derde lid, berust bij het waterschapsbestuur.

Voorbeeld bekendmaking

Artikel 2.9 (geometrische begrenzing reserveringsgebieden grote rivieren)

1. De geometrische begrenzing van het [reserveringsgebied voor de lange termijn](#) voor de [Rijntakken](#), bedoeld in artikel 5.42, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, is vastgelegd in bijlage III.
2. De geometrische begrenzing van het [reserveringsgebied voor de lange termijn](#) voor de [Maas](#), bedoeld in artikel 5.42, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, is vastgelegd in bijlage III.

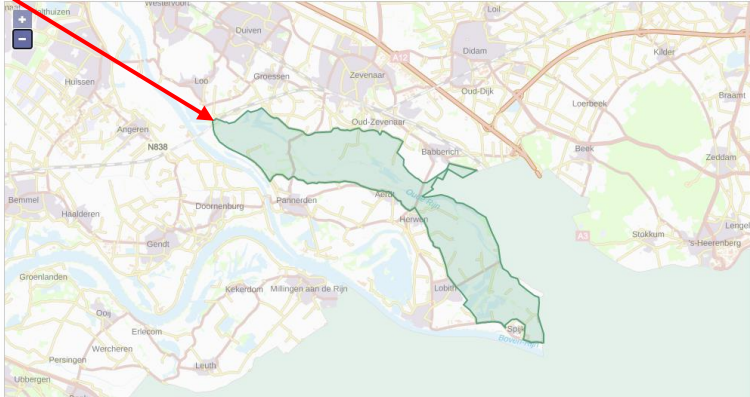
Zie Omgevingsregeling op
overheid.nl

Overheid.nl

Geometrische begrenzing reserveringsgebieden voor de lange termijn Rijntakken

ID informatieobject /join/id/regdata/mn002/2019/or_reservering_rijntakken/nld@2019-11-01

Vastgesteld in Stcrt 2019_56288

TPOD

- Toepassingsprofiel op STOP voor het domein van de Omgevingswet
- Toe te passen op besluiten en andere rechtsfiguren die o.g.v. Omgevingswet als omgevingsdocument zijn aangewezen
- Beschrijft het annoteren van omgevingsdocumenten t.b.v. weergave en selecteren/filteren in omgevingsloket in DSO

Onderdelen TPOD-standaard

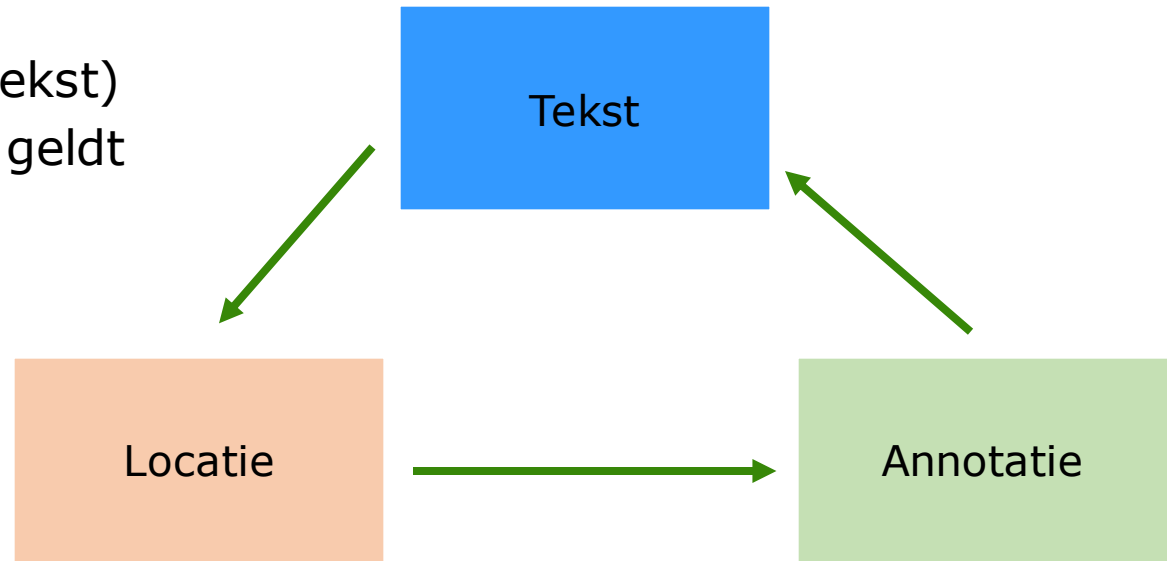
TPOD-standaard bestaat uit:

- InformatieModel Omgevingswet
- Toepassingsprofielen per omgevingsdocument
 - TPOD Omgevingsplan
 - TPOD Omgevingsvisie
 - TPOD Programma
 - TPOD
- Waardelijsten IMOW
- Symbolenbibliotheek

TPOD gaat over

- Tekst (artikel of vrije tekst)
- Locatie waar die tekst geldt
- Annotatie

→ Object/kaartgerichte weergave in een viewer zoals de DSO-viewer
Regels op de kaart

Voorbeeld in Omgevingsloket DSO

Concept ontwerp omgevingsverordening provincie Utrecht – 17 maart 2020

Omgevingsverordening Provincie/akn/nl/act/pv26/2020/OVPU001RGL-2020
Utrecht

vastgesteld In werking vanaf 2020-08-02 [Hele document bekijken >](#)

ARTIKEL 2.19 Instructieregel locaties zwemwater in oppervlaktewater

ARTIKEL 7.1 Oogmerk

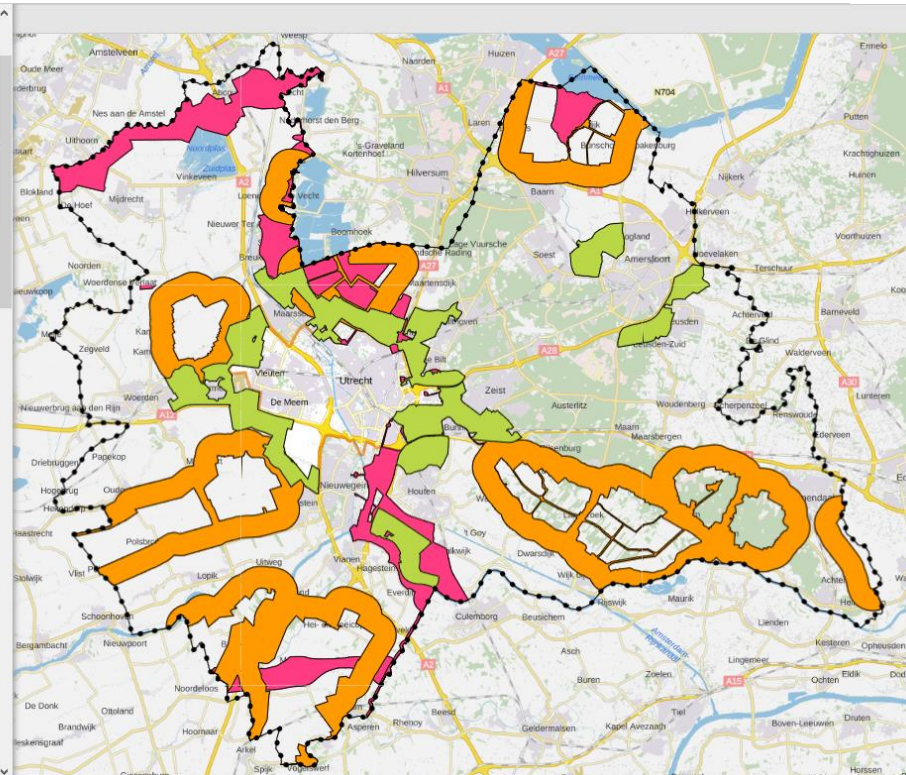
ARTIKEL 7.2 Instandhouding en versterking (Voorlopige Lijst) UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlijnen

1. Een omgevingsplan dat betrekking heeft op locaties in het (Voorlopige Lijst) Werelderfgoederen Hollandse Waterlijnen :

- a. neemt de uitzonderlijke universele waarde van de
Hollandse Waterlijnen in acht en bevat regels ter
instandhouding en versterking daarvan; en
- b. bevat geen regels die activiteiten toestaan die de
waarde aantasten.

2. Als uitzonderlijke universele waarde van de Hollandse Waterlijnen gelden de kernkwaliteiten, bedoeld in de Bijlage Cultuurhistorie en de Gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlijnen.

3. Ontheffing van het eerste lid kan alleen worden verleend als:

Wettelijk kader Programma

Wettelijk kader programma

Artikelen 3.4 t/m 3.19 Omgevingswet:

B&W, AB waterschap, GS en minister kunnen programma vaststellen.

Programma bevat voor een of meer onderdelen van de fysieke leefomgeving:

- a. uitwerking van te voeren beleid voor ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming of behoud daarvan,
- b. maatregelen om:
 - aan omgevingswaarde(n) te voldoen, of
 - andere doelstelling(en) voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

Wettelijk kader programma

Varianten:

- Verplicht programma (G, W, P, R)
 - vanwege Europese regelgeving
 - vanwege (dreigende) overschrijding omgevingswaarde
- Onverplicht/vrijwillig programma (G, W, P, R)
- Programma met programmatische aanpak (G, P, R)

Wettelijk kader programma

Verplichte programma's:

- Gemeente
 - Actieplan geluid
 - Programma gericht op voldoen aan omgevingswaarde, bij (dreigende) overschrijding
- Waterschap
 - Waterbeheerprogramma
- Provincie
 - Actieplan geluid
 - Regionaal waterprogramma
 - Beheerplan Natura 2000-gebied

Wettelijk kader programma

Verplichte programma's:

- Rijk
 - Nationaal nec-programma
 - Actieplan geluid
 - Stroomgebiedsbeheerplan
 - Overstromingsrisicobeheerplan
 - Programma van maatregelen mariene strategie
 - Maritiem ruimtelijk plan
 - Nationaal waterprogramma
 - Beheerplan Natura 2000-gebied
 - Programma voor voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden

Aan de slag met de
Omgevingswet

TPOD Programma

Van wettelijk kader naar TPOD Programma

Uitgangspunten voor TPOD Programma:

- Is instrument voor (uitwerking van) beleid
Meeste programma's zijn beleidsinstrument, er zijn programma's die ook regels kunnen bevatten.
TPOD ondersteunt voorlopig alleen vrijetekststructuur, nog geen combinatie van vrijetekst-/artikelstructuur
 - OW-model voor vrijetekstinstrument
 - STOP-tekstmodellen voor vrijetekst
- Gaat over een of meer onderdelen fysieke leefomgeving:
 - sectoraal, integraal en alles daar tussenin
 - thematisch en/of gebiedsgericht
 - IMOW bevat wat daarvoor nodig is
- Benoemt maatregelen
 - aan waardelijsten toegevoegd: maatregelengebied

Uitgangspunten voor TPOD Programma

- Geometrische begrenzing
De wet schrijft niet voor dat de locatie waarvoor het programma geldt geometrisch begrenst moet worden. Dat is wel noodzakelijk om het programma in DSO te kunnen tonen
- TPOD voor het instrument programma, geen onderscheid tussen verplicht/onverplicht en/of tussen de verschillende typen programma
→ onderscheid wordt gemaakt in titel en inhoud

IMOW, TPOD en STOP (A- en B-release)

- Instrument met Vrijetekststructuur
- TPOD Programma
- STOP-Tekstmodellen RegelingVrijeTekst en BesluitCompact

Programma is modelmatig vergelijkbaar met de omgevingsvisie.

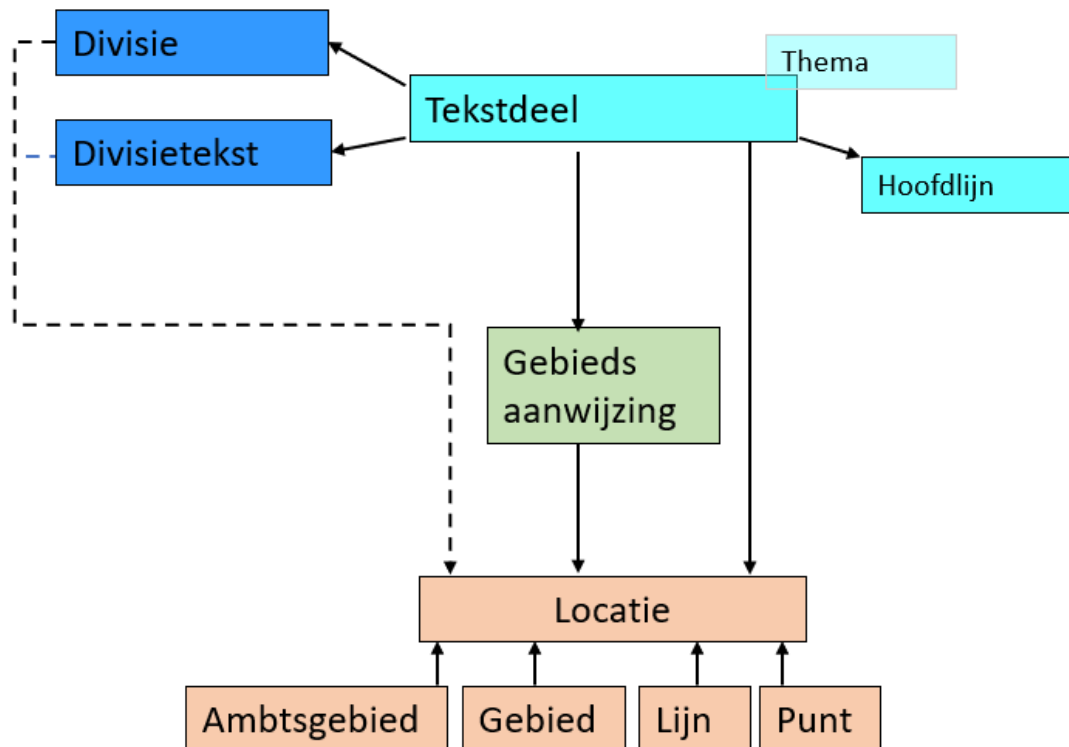

STOP-Tekstmodellen RegelingVrijeTekst en BesluitCompact

- RegelingOpschrift Besluit
- Aanhef
- Lichaam
 - WijzigArtikel
 - Artikel
- Sluiting
- WijzigBijlage
 - Kop
 - RegelingVrijetekst
 - RegelingOpschrift Regeling
 - Lichaam
 - Vrijetekst-elementen met de inhoud: Divisie en Divisietekst
 - Bijlage
- Bijlage
- Toelichting
- ArtikelgewijzeToelichting
- Motivering

IMOW-productmodel voor Programma

Divisie, Divisietekst en Tekstdeel

- Divisie en Divisietekst
De tekstelementen die de vrije tekst hiërarchisch structureren. Divisie is alleen structuur. Divisietekst is het diepste niveau, bevat de inhoudelijke tekst.
- Tekstdeel
Objecttype dat de relatie vormt tussen een stuk tekst en de daarbij horende annotaties. Geeft aan: bij deze Divisie/Divisietekst hoort deze Hoofdlijn, Locatie, Gebiedsaanwijzing.

Divisie, Divisietekst en Tekstdeel

- Divisie [niveau 1]
 - Divisie [niveau 2]
 - Divisie [niveau 2]
 - Divisie [niveau 3]
 - Divisie [niveau 3]
 - Divisie [niveau 2]
- Divisie [niveau 1]

- Hoofdstuk 1 [Divisie van niveau 1]
 - Afdeling 1.1 [Divisie van niveau 2]
 - Afdeling 1.2 [Divisie van niveau 2]
 - Paragraaf 1.2.1 [Divisie van niveau 3]
 - Paragraaf 1.2.2 [Divisie van niveau 3]
 - Afdeling 1.3 [Divisie van niveau 2]
- Hoofdstuk 2 [Divisie van niveau 1]

H3 Context | van landelijk naar lokaal

3.1 De landelijke agenda

Ruimte is schaars in Nederland. De landelijke opgaven zijn bovendien urgent: de woningnood, het klimaat en de biodiversiteit. Deze agenda is ook relevant voor de lokale keuzes die we maken. Dit zijn de grote vraagstukken op een rijtje.

Grote woningvraag in Nederland

Dit komt onder andere door demografische veranderingen als vergrijzing, huishoudensverdunding en immigratie. De beschikbaarheid, geschiktheid en betaalbaarheid van woningen staat onder druk. Per regio worden nationale afspraken gemaakt om tot 2040 nog tenminste 1 miljoen woningen te bouwen. Apeldoorn wil hieraan een stevige bijdrage leveren.

Divisie (niveau 1)

Tekstdeel

Divisie (niveau 2)

Tekstdeel

Divisietekst

Tekstdeel

Divisietekst

Tekstdeel

Tekstdeel en thema

Bij een Tekstdeel kan het thema van dat Tekstdeel worden aangegeven.

Doel:

- Aangeven wat het thema van een tekst is
- Selecteren van teksten met zelfde thema

Thema kiezen uit waardelijst Thema:

bodem
bouwwerken
cultureel erfgoed
energie en natuurlijke hulpbronnen
externe veiligheid
geluid
gezondheid
infrastructuur
landgebruik
landschap
lucht
milieu algemeen
natuur
procedures
water en watersystemen

Tekstdeel en idealisatie

Bij Tekstdeel moet je de idealisatie vastleggen. Dit geeft aan op welke manier de begrenzing van Locatie voor dit Tekstdeel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is.

Voor idealisatie kiezen tussen:

- exact
- indicatief

Selecteren met Thema in DSO-LV

Omgevingsverordening van de provincie Zeeland

Provincie Zeeland
Omgevingsverordening
Ontwerpversie publicatiedatum: 01-01-1900

Overzicht Regels Toelichting Bijlagen

Thema's

- Bodem
- Cultureel Erfgoed
- Energie En Natuurlijke Hulpbronnen
- Geluid
- Infrastructuur
- Landschap
- Lucht
- Milieu Algemeen
- Natuur**
- Procedures
- Water En Watersystemen

Omgevingsverordening van de provincie Zeeland

Provincie Zeeland
Omgevingsverordening
Ontwerpversie publicatiedatum: 01-01-1900

Ontwerpversie
meer kenmerken

Overzicht **Regels** Toelichting Bijlagen

natuur x

- ✓ **HOOFDSTUK 2 Activiteiten in de fysieke leefomgeving**
 - › AFDELING 2.3 Activiteiten in milieubeschermingsgebieden
 - › AFDELING 2.8 Activiteiten in duisternisgebieden
 - › AFDELING 2.10 Flora- en fauna activiteiten
 - › AFDELING 2.11 Activiteiten die het vellen en herbeplanten van houtopstanden betreffen
- ✓ **HOOFDSTUK 5 Instructieregels**
 - ✓ AFDELING 5.1 Instructieregels aan gemeenten
 - › § 5.1.9 Natuur
 - › § 5.1.12 Duisternisgebieden
 - › § 5.1.13 Stiltegebieden

Hoofdlijn

Maakt machineleesbaar dat in een bepaald Tekstdeel een hoofdlijn van de kwaliteit, ontwikkeling of staat van of het beleid voor de fysieke leefomgeving is vastgelegd.

Doel:

- structureren van tekst, 'dwarsdoorsneden' naar inhoud
- selecteren van verschillende onderdelen met eenzelfde Hoofdlijn binnen een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur;
- selecteren van onderdelen met eenzelfde Hoofdlijn in verschillende omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur.

Van de hoofdlijn leg je vast:

Soort	In Omgevingsvisie Apeldoorn bv: Hoofdpogave
Naam	In Omgevingsvisie Apeldoorn bv: Stadmaken

Selecteren met Hoofddlijn in DSO-LV

Nationale Omgevingsvisie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Omgevingsvisie
In werking vanaf 26-03-2021

Overzicht **Beleid** Bijlagen Kaarten

Hoofddlijnen

> 01 Toekomstperspectief

> 02 Nationale Belangen En Opgaven

▼ 03 Prioriteit

1. Ruimte maken voor klimaatadaptatie en energietransitie
2. Duurzaam economisch groeipotentieel
3. Sterke en gezonde steden en regio's
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

▼ 04 Afwegingsprincipe

- Afwegingsprincipe 1: Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies
Afwegingsprincipe 2: Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal
Afwegingsprincipe 3: Afwentelen wordt voorkomen

> 05 Beleidskeuze

Overzicht **Beleid** Bijlagen Kaarten

1. Ruimte maken voor klimaatadaptatie en energietransitie X

▼ Nationale Omgevingsvisie

▼ 3. Nationale belangen en opgaven in de fysieke leefomgeving

De fysieke leefomgeving is een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Sommige belangen en opgaven overstijgen het lokale, regionale en provinciale niveau en vragen om nationale politiek-bestuurlijke aandacht. De nationale belangen zijn in veel gevallen sectoraal. Het bestaand nationaal beleid daarvoor is vastgelegd in verschillende structuurvisies, nota's en andere beleidsstukken. Veel daarvan behoeft op dit moment geen inhoudelijke verandering. In dit hoofdstuk worden alle nationale belangen voor het omgevingsbeleid beschreven. Daarbij zijn opgaven geformuleerd en wordt aangegeven wat de rol van het Rijk is.

De NOVI spitst zich toe op die ontwikkelingen, waarin meerdere nationale belangen bij elkaar komen. Dit hoofdstuk sluit daarom af met de vier prioritaire opgaven, waarbij keuzes moeten worden gemaakt tussen nationale belangen.

> 3.4 Van opgaven naar prioriteiten

▼ 4. Richting geven op prioriteiten

De opgaven die voortkomen uit de nationale belangen van het Rijk zijn vertaald in vier integrale prioriteiten. We maken ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie. We bevorderen duurzaam economisch groeipotentieel. We zorgen voor sterke en gezonde steden en regio's. En we stimuleren een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Om beleidskeuzes te helpen maken hanteren we een omgevingsinclusieve benadering en drie afwegingsprincipes.

Toelichting bij de kaarten in dit hoofdstuk

De kaarten in dit hoofdstuk laten zien hoe de nationale keuzes in de Nationale Hoofdstructuur Leefomgeving op hoofdlijnen zullen veranderen. Per prioriteit zijn de nationale keuzes uit de NOVI verbeeld. De keuzes zijn (verkort) als legenda-eenheid opgenomen. De kaarten laten zien dat het Rijk regie neemt op een selectief aantal onderwerpen. De kaarten geven de richting weer hoe de keuzes de Nationale Hoofdstructuur Leefomgeving zullen veranderen. De nationale keuzes in de NOVI zijn keuzes op hoofdlijnen zijn en nog verder zullen worden uitgewerkt in onder andere programma's, Omgevingsagenda's en NOVI-gebieden. De verbeelding is daarom schematisch.

> 4.1 Omgevingsinclusief beleid: afwegingsprincipes

> 4.2 Van prioriteiten naar beleidskeuzes

Locatie

- Legt (in coördinaten) vast waar een Tekstdeel of Gebiedsaanwijzing van toepassing is
- In omgevingsdocumenten met vrije tekst niet verplicht, niet ieder Tekstdeel hoeft een Locatie te hebben
- Verschijningsvormen:
 - Gebied + Gebiedengroep
 - Lijn + Lijnengroep
 - Punt + Puntengroep
 - Ambtsgebied

Gebiedsaanwijzing

Doel:

- vastleggen dat een Tekstdeel een specifiek type gebied aanwijst
- dat gebied herkenbaar op kaart weergeven
- selecteren van verschillende onderdelen met dezelfde Gebiedsaanwijzing binnen een omgevingsdocument
- selecteren van onderdelen met dezelfde Gebiedsaanwijzing in verschillende omgevingsdocumenten

Van de Gebiedsaanwijzing leg je vast:

- Type, te kiezen uit waardelijst Type Gebiedsaanwijzing
- Groep, t.b.v. standaardweergave
- Naam

Bodem
Defensie
Energievoorziening
Erfgoed
Externe veiligheid
Geluid
Geur
Landschap
Leiding
Lucht
Mijnbouw
Natuur
Recreatie
Ruimtelijk gebruik
Verkeer
Water en watersysteem

Weergave Gebiedsaanwijzing in DSO-LV

▼ HOOFDSTUK 7. Cultuurhistorie en landschap

› § 7.1 Werelderfgoed

▼ § 7.2 Cultuurhistorische hoofdstructuur

▼ ARTIKEL 7.5 Aanwijzing Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) en deelgebieden CHS

Annotaties

regel voor iedereen

› Locaties

Gebiedsaanwijzingen

▼ erfgoedgebieden

▼ cultuurhistorisch waardevol gebied

Agrarisch cultuurlandschap

Historische infrastructuur

Militair erfgoed

Cultuurhistorische hoofdstructuur

▼ archeologie

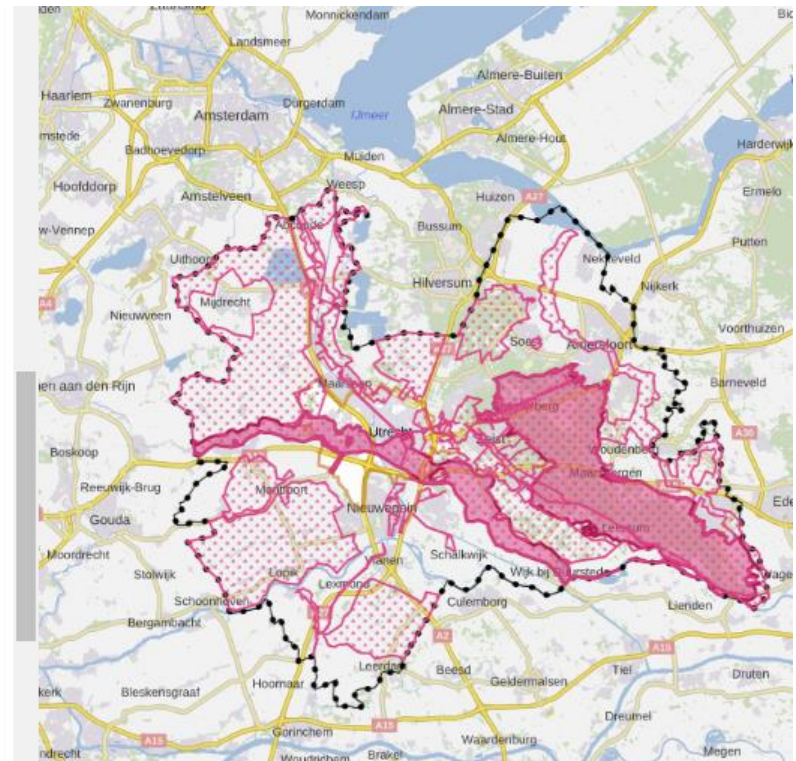
Archeologisch waardevolle zone

▼ buitenplaats

Historische buitenplaatszone

De **Cultuurhistorische hoofdstructuur** bestaat uit vijf gebieden: **Historische buitenplaatszone**, **Militair erfgoed**, **Agrarisch cultuurlandschap**, **Historische infrastructuur** en **Archeologisch waardevolle zone**.

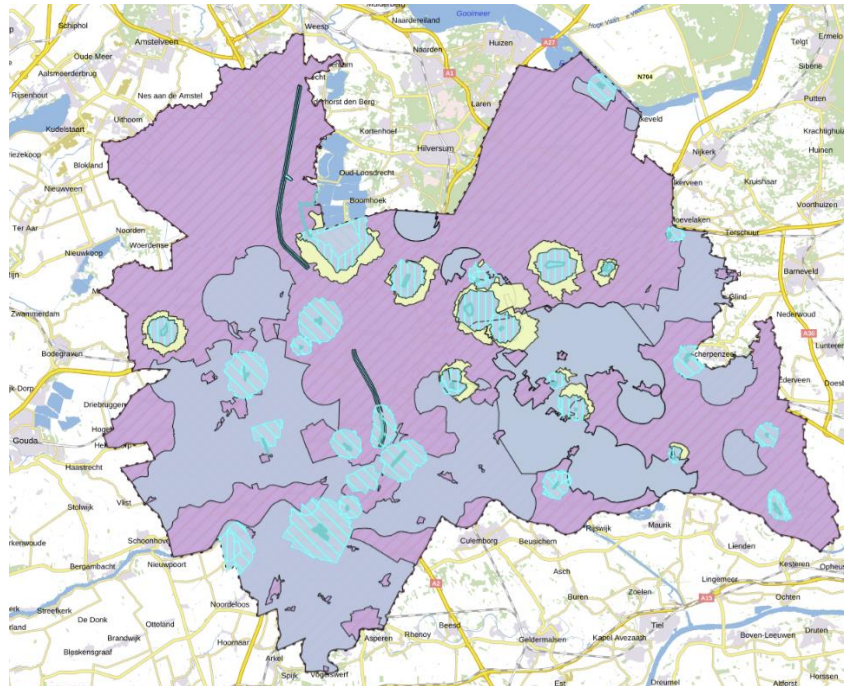

Kaart

Objecttype waarmee bevoegd gezag kan vastleggen dat de Locaties en Gebiedsaanwijzingen behorend bij een specifiek Tekstdeel moeten worden weergegeven op een afzonderlijk kaartbeeld.

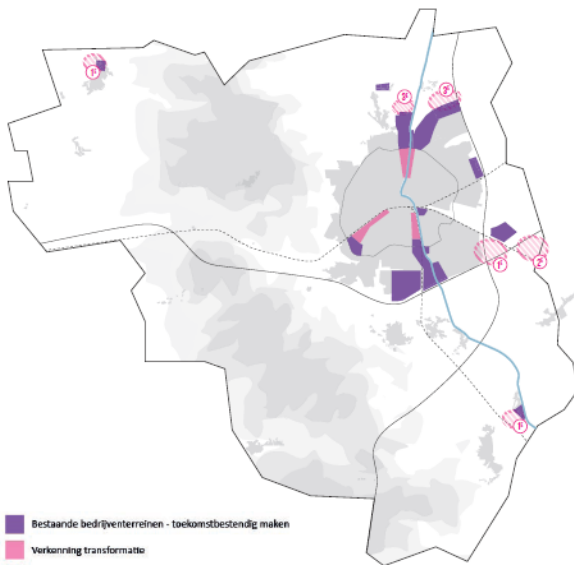

Eigen selectie van raadpleger

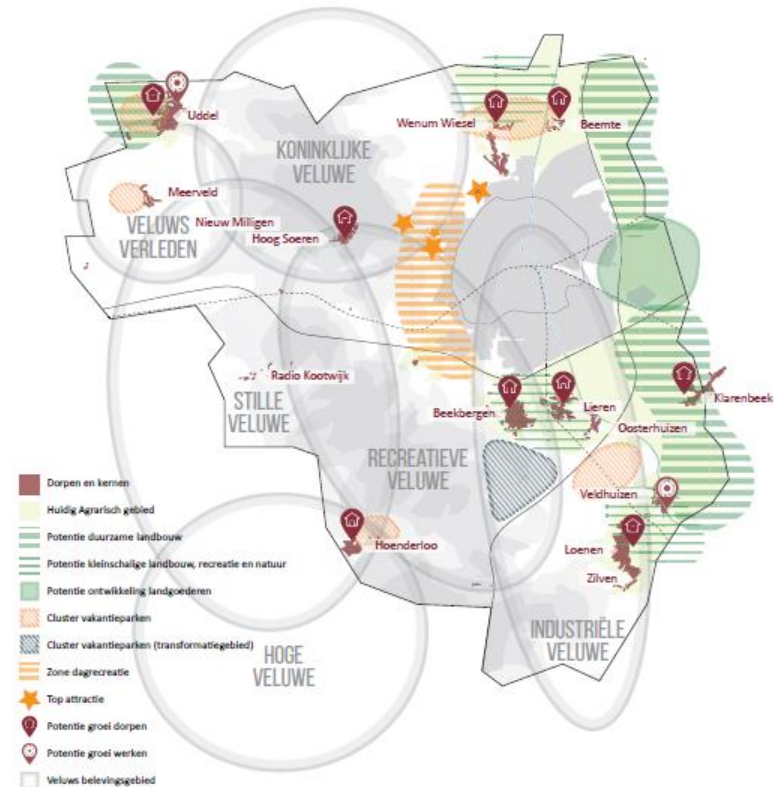

Selectie vooraf bepaald door BG, d.m.v. Kaart

1ste fase: Ecofactorij II, Uddel, Kieveen
2de fase: Zoekgebied nieuwe werklocatie Zuid
3de fase: Zoekgebied nieuwe werklocatie Noord

Apeldoorn - themakaart werken

Apeldoorn - themakaart vitale dorpen en buitengebied:
de gezamenlijke opgaven voor recreatie en agrarisch perspectief.

Aan de slag met de Omgevingswet

Resultaat in DSO-viewer: volledig programma

Inloggen

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omgevingsloket

< Zoeken

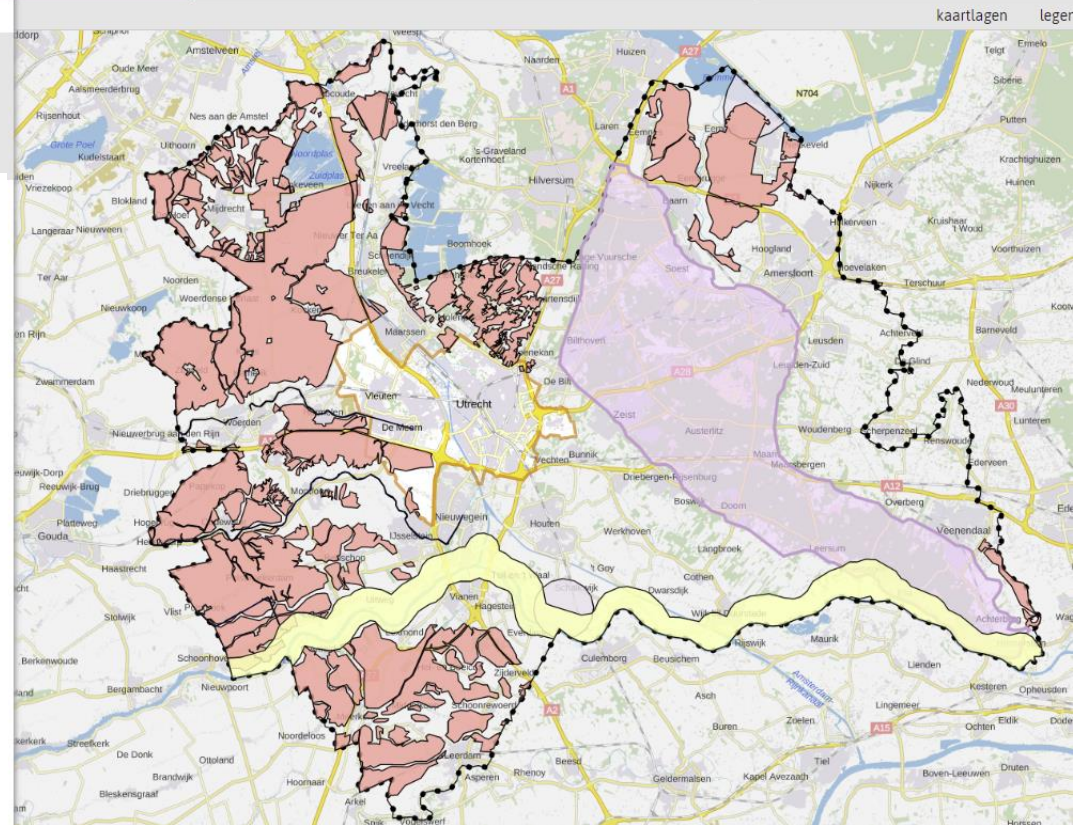
Waterbeheerprogramma 2022-2027

Waterschap Vallei en Veluwe
In werking vanaf 01-01-2022

meer kenmerken

Overzicht **Beleid** Bijlagen Kaarten

- INLEIDING
- BLAUW OMGEVINGSPROGRAMMA
- VAN VISIE NAAR GEBIED
- GEBIEDSPROGRAMMA'S
- ZO HOUDEN WE KOERS
- BOP-DOELEN

Let op: dit is een mock-up en geen echte inhoud in DSO-LV

Aan de slag met de Omgevingswet

Resultaat in DSO-viewer:
maatregel in tekst en kaart

Inloggen

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omgevingsloket

< Zoeken

Waterbeheerprogramma 2022-2027

Waterschap Vallei en Veluwe
In werking vanaf 01-01-2022

 meer kenmerken

Overzicht **Beleid** Bijlagen Kaarten

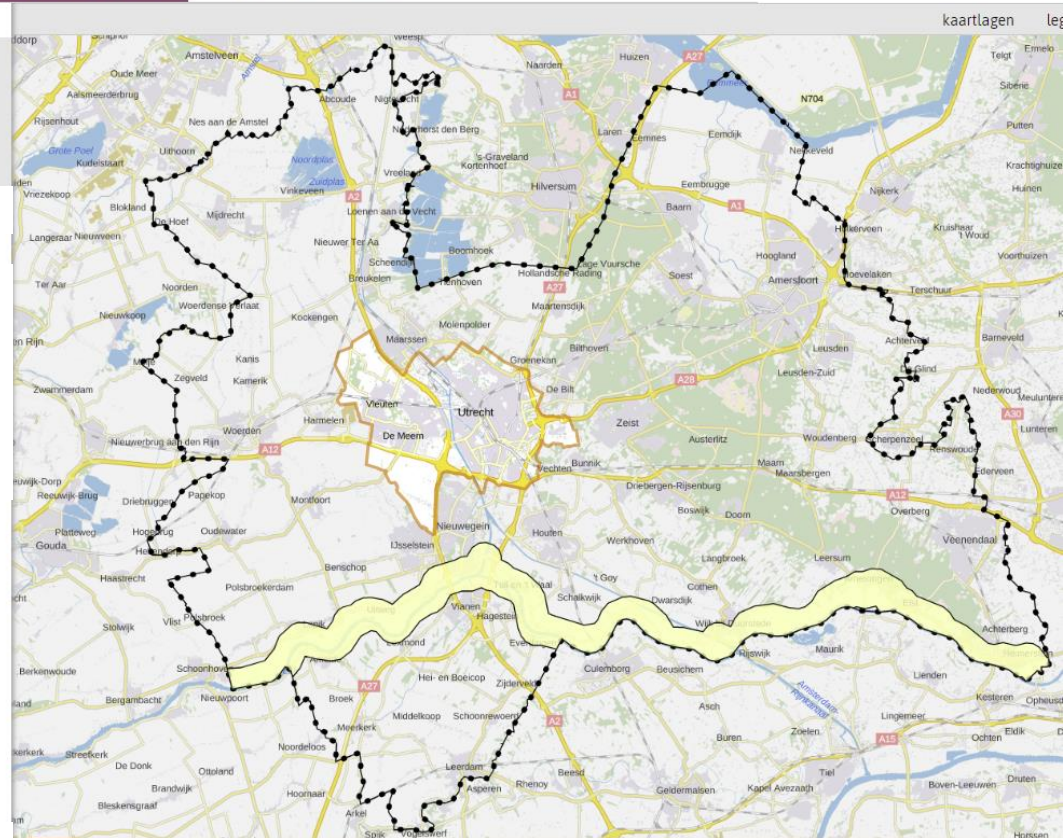
Poldergebied Eemland en Arnhem

In het poldergebied Eemland en Arnhem worden de volgende maatregelen getroffen voor het remmen van bodemdaling in combinatie met kringlooplandbouw en natuur, energie, de ontwikkeling van een recreatief lint langs de Eem en het Eemmeer en de verbetering van de waterkwaliteit in het lokale systeem:

Annotaties

Gebiedsaanwijzingen

- ✓ water en watersysteemgebieden
- ✓ maatregelengebied remmen bodemdaling

Let op: dit is een mock-up en geen echte inhoud in DSO-LV

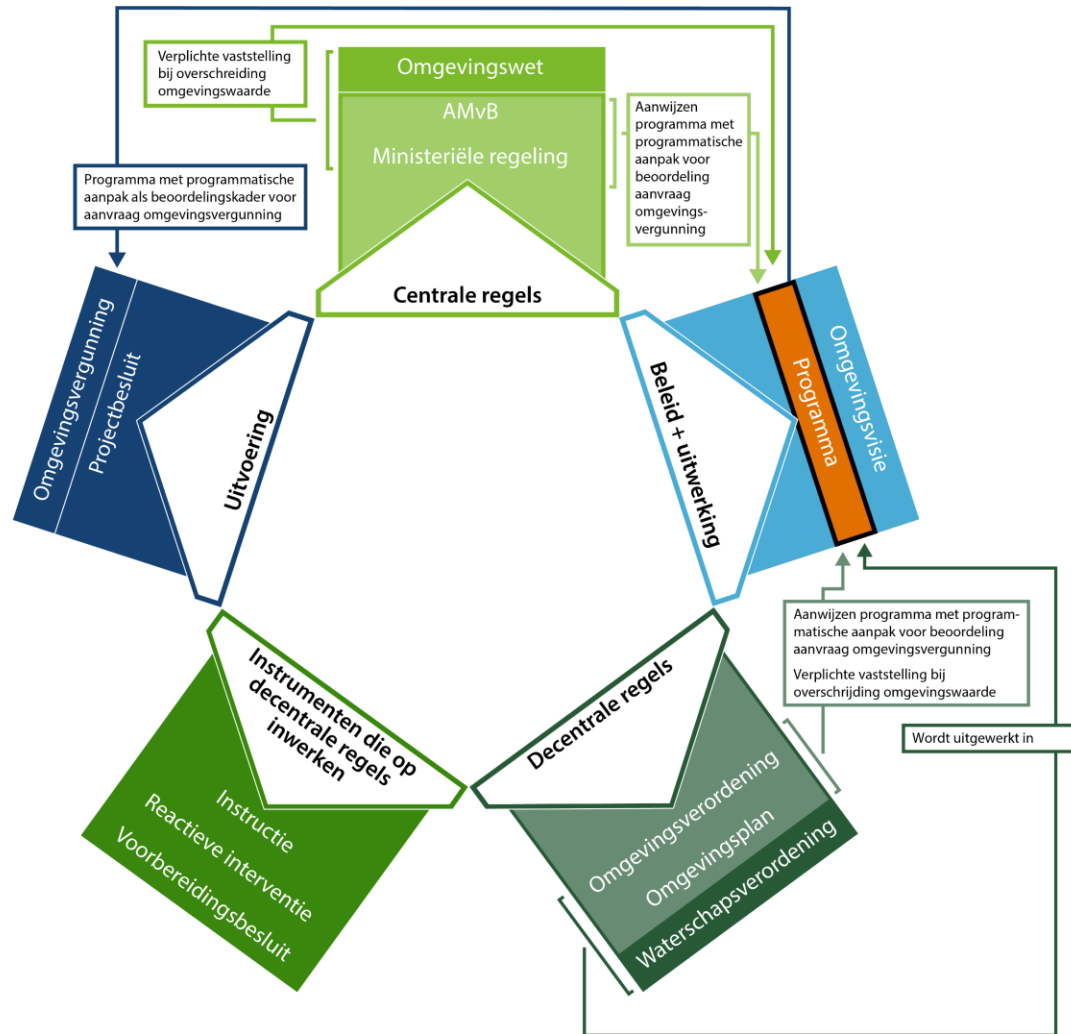

Relaties tussen omgevingsdocumenten versterken met annotaties

Aan de slag met de Omgevingswet

Relaties vanuit Programma

Versterken van relaties tussen omgevingsdocumenten met annotaties

1. Versterking met kaartgerelateerde annotaties
 - Locatie
 - Gebiedsaanwijzing
2. Versterking met tekstgerelateerde annotaties
 - Thema
 - Hoofdlijn
 - Tekstverwijzing

Versterking met kaartgerelateerde annotaties: Locatie

Door in verschillende omgevingsdocumenten gebruik te maken van dezelfde locatie kunnen in een viewer bij een klik op de kaart gerelateerde omgevingsdocumenten worden gevonden

Dit kan door in ieder van de gerelateerde omgevingsdocumenten een eigen Locatie te gebruiken voor dezelfde plek, of door in het ene omgevingsdocument een verwijzing op te nemen naar de Locatie* in een ander omgevingsdocument

* Er moet dan ook een verwijzing naar het betreffende geografisch informatieobject worden opgenomen

Aan de slag met de Omgevingswet

Voorbeeld van gebruik van dezelfde Locatie

Inloggen

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omgevingsloket

< Terug

Geselecteerde regels

Omgevingsverordening provincie Utrecht

Provincie Utrecht
In werking vanaf 08-09-2020

Hele document bekijken >

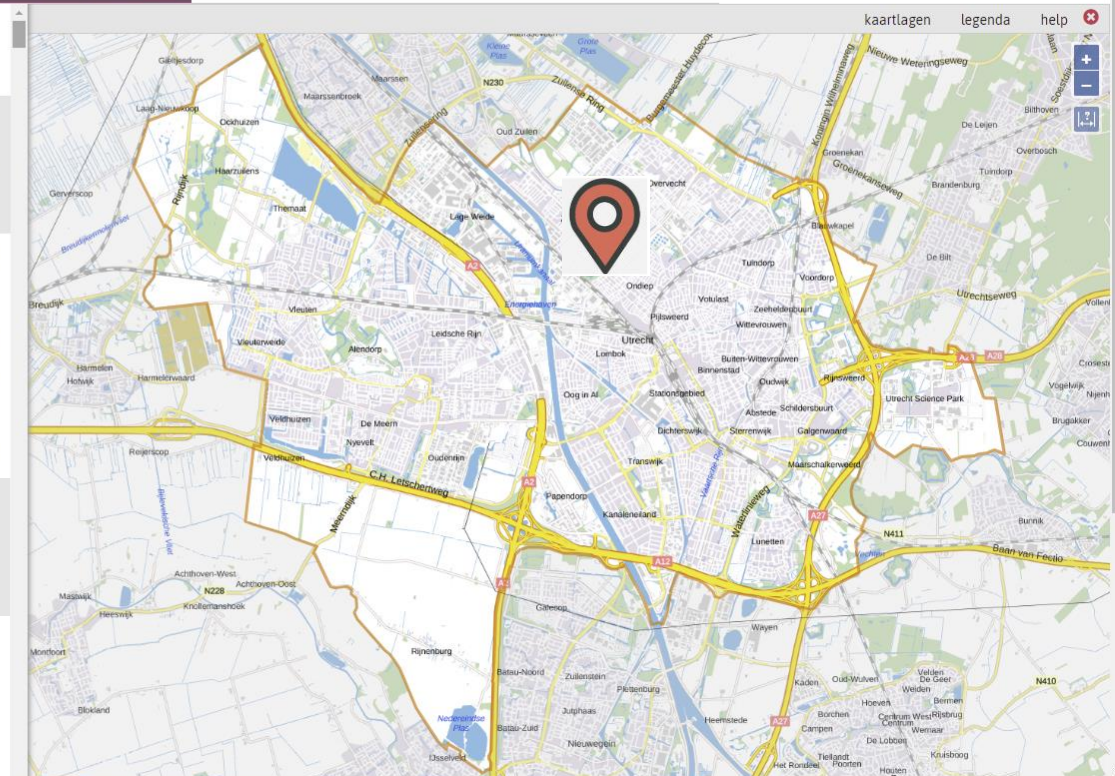
- > ARTIKEL 1.1 (begripsbepalingen)
- > ARTIKEL 1.1a (grondslag)
- > ARTIKEL 1.2 (exclusieve economische zone)
- > ARTIKEL 1.3 (wederzijdse erkenning)
- > ARTIKEL 1.4 (uitgaven en verwijzingen)
- > ARTIKEL 2.1 (toepassingsbereik)

Omgevingsvisie provincie Utrecht

Provincie Utrecht
In werking vanaf 08-09-2020

Hele document bekijken >

- > 2. Visie
- > 4. Beleid voor een gezonde en veilige leefomgeving
- > 5. Gebieden
- > 6. Uitvoering

Versterking met kaartgerelateerde annotaties

Door dezelfde annotaties te gebruiken kunnen in een viewer bij filteren gerelateerde omgevingsdocumenten worden gevonden. Dat kan bij:

- verschillende typen omgevingsdocumenten van zelfde BG
Voorbeeld: omgevingsvisie en omgevingsverordening
- zelfde type omgevingsdocument van verschillende BG's
Voorbeeld: omgevingsvisie van provincie en omgevingsvisie van een in die provincie gelegen gemeente
- verschillende typen omgevingsdocumenten van verschillende BG's
Voorbeeld: omgevingsverordening en waterschapsverordening

Versterking met kaartgerelateerde annotaties: Gebiedsaanwijzing

Door gebruik te maken van annotatie met Gebiedsaanwijzing van het zelfde type, dezelfde groep en dezelfde naam kunnen in een viewer bij filteren op Gebiedsaanwijzing de gerelateerde omgevingsdocumenten worden gevonden

Voorbeeld: in omgevingsvisie en in omgevingsverordening
beleidstekst respectievelijk regel over bodemdaling annoteren met:

- Gebiedsaanwijzing
- Type: Bodem
- Groep: bodemdalingsgebied
- Naam: tegengaan bodemdaling

Voorbeeld Gebiedsaanwijzing

Inloggen

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omgevingsloket

< Overzicht

Gemeente Utrecht

gemeente in Utrecht

> Filters

Gebiedsinfo Regelgeving Beleid

2 items geselecteerd

Omgevingsnormen

Er zijn geen omgevingsnormen gevonden op deze locatie

Omgevingswaarden

Er zijn geen omgevingswaarden gevonden op deze locatie

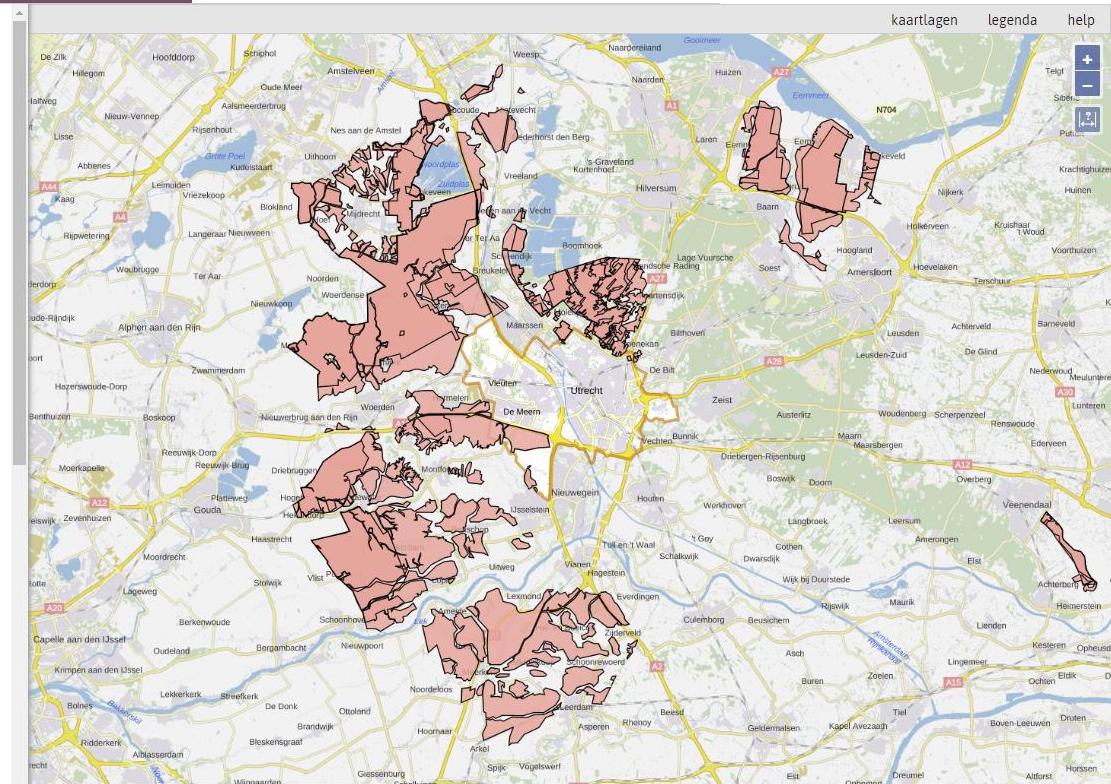
Gebiedsaanwijzingen

- ▼ bodemgebieden
 - ▼ bodembeheergebied
 - duurzaam gebruik van de ondergrond
 - ▼ bodemdalingsgebied
 - Aandachtsgebied bodemdaling - landelijk
 - Aandachtsgebied bodemdaling - stedelijk
 - Beperken bodembewerking
 - tegengaan bodemdaling**
- ▼ defensiegebieden
- ▼ energievoorzieningsgebieden
- ▼ erfgoedgebieden
 - ▼ aardkundig waardevol gebied
 - ▼ archeologie
 - ▼ beschermd monument

Locatie waarop is gezocht

Bekijk selectie

Uit omgevingsvisie én omgevingsverordening

Advies versterking met kaartgerelateerde annotaties

Verwijzen naar OW-objecten (en GIO's) in ander omgevingsdocument is mogelijk, maar doe het alleen als het echt kan, gezien consequenties en praktische punten:

- Juridisch
 - Werkingsgebied van regel/beleid kan wijzigen zonder besluit
 - Verwijs vanuit het 'zachte' omgevingsdocument naar het 'harde'
 - Hoe past dat in de beleidscyclus
- Bij verwijzen naar GIO's en OW-objecten in ander omgevingsdocument van eigen BG heb je het meer in eigen hand
 - Wanneer GIO en OW-Objecten worden verwijderd uit omgevingsdocument waarnaar wordt verwezen heb je een dode link, daarvan krijg je geen melding
- Locaties van BG met groter ambtsgebied zijn niet altijd geschikt voor hergebruik in omgevingsdocument van BG met kleiner ambtsgebied

Versterken relaties omgevingsdocumenten met IMOW

1. Versterking met kaartgerelateerde annotaties

- Locatie
- Activiteit
- Omgevingswaarde
- Omgevingsnorm
- Gebiedsaanwijzing

2. Versterking met tekstgerelateerde annotaties

- Thema
- Hoofdlijn
- Tekstverwijzing

Versterking met tekstgerelateerde annotaties: thema

Door gebruik te maken van hetzelfde thema kunnen in een viewer bij filteren op thema alle omgevingsdocumenten worden gevonden waarin dat thema is gebruikt

Voorbeeld: in omgevingsvisie en in omgevingsverordening
beleidstekst respectievelijk regel annoteren met thema Cultureel
erfgoed

Aan de slag met de Omgevingswet

Inloggen

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omgevingsloket

< Zoeken

Overzicht Beleid Bijlagen Kaarten

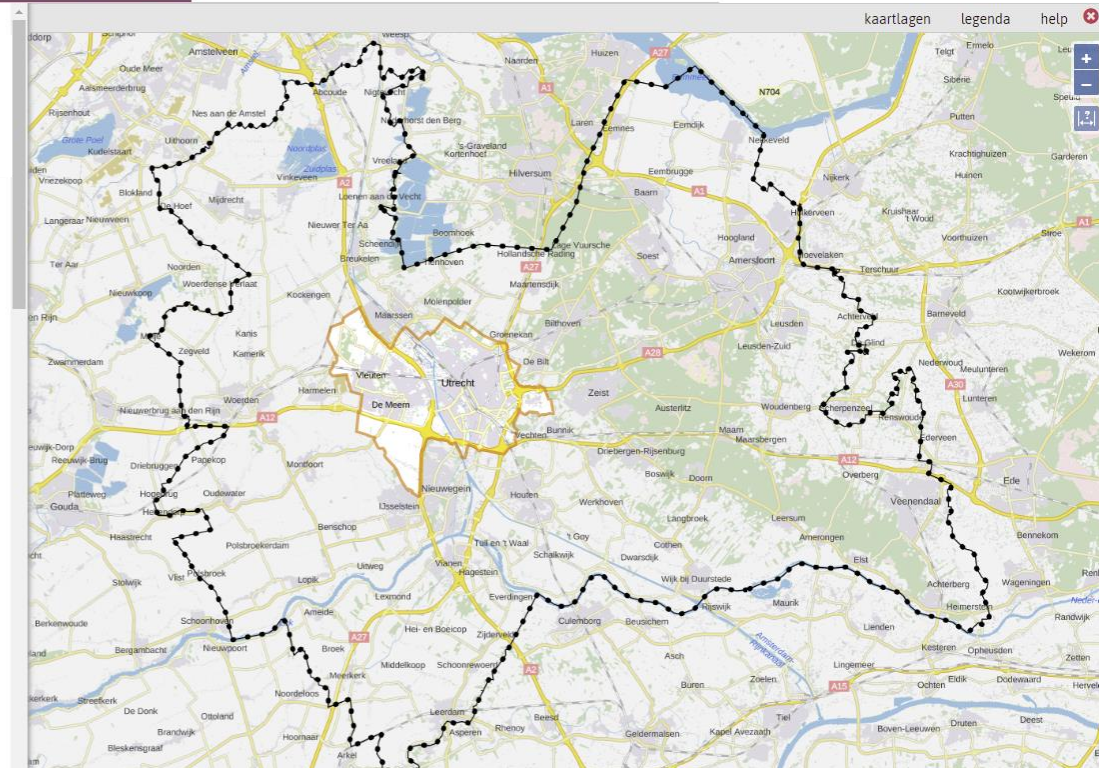
Hoofdpijnen

> Beleidsthema

Thema's

Aardkundige Waarden
Archeologie
Bedrijventerreinen
Bereikbaarheid
Biodiversiteit
Biomassa
Bodem
Bodemdaling
Bodemenergiesystemen
Bodemkwaliteit
Circulaire Economie
Cultureel Erfgoed
Cultureel Erfgoed en Landschap
Cultuurlandschappen
Dagrecreatie
Detailhandel
Drinkwater

Zoekingang voor alle omgevingsdocumenten waarin dit thema is gebruikt, bv omgevingsvisie en omgevingsverordening van zelfde BG

Versterking met tekstgerelateerde annotaties:

Hoofdlijn

Door gebruik te maken van de annotatie met Hoofdlijn van dezelfde soort en dezelfde naam kunnen in een viewer bij filteren op Hoofdlijn de gerelateerde omgevingsdocumenten worden gevonden

Voorbeeld: in omgevingsvisie en in programma beleidstekst annoteren met:

- Hoofdlijn
- Soort: Toekomstperspectief
- Naam: Duurzaam, concurrerend en circulair

De annotatie Hoofdlijn heeft heel veel vrijheid: soort en naam worden zelf gekozen. Daarom zal het gebruik van dezelfde soort en naam over het algemeen worden toegepast bij omgevingsdocumenten van hetzelfde bevoegd gezag

Aan de slag met de Omgevingswet

Inloggen

Home Vergunningcheck Aanvragen **Regels op de kaart** Mijn Omgevingsloket

< Terug

Overzicht Beleid Bijlagen Kaarten

Hoofdlijnen

▼ Afwegingsprincipe

Afwegingsprincipe 1: Combinaties Van Functies Gaan Voor Enkelvoudige Functies

Afwegingsprincipe 2: Kenmerken En Identiteit Van Een Gebied Staan Centraal

Afwegingsprincipe 3: Afwentelen Wordt Voorkomen

> Beleidskeuze

> Nationale Belangen En Opgaven

▼ Prioriteit

1. Ruimte Maken Voor Klimaatadaptatie En Energietransitie
2. Duurzaam Economisch Groeipotentieel
3. Sterke En Gezonde Steden En Regio's
4. Toekomstbestendige Ontwikkeling Van Het Landelijk Gebied

▼ Toekomstperspectief

Duurzaam, Concurrerend En Circulair

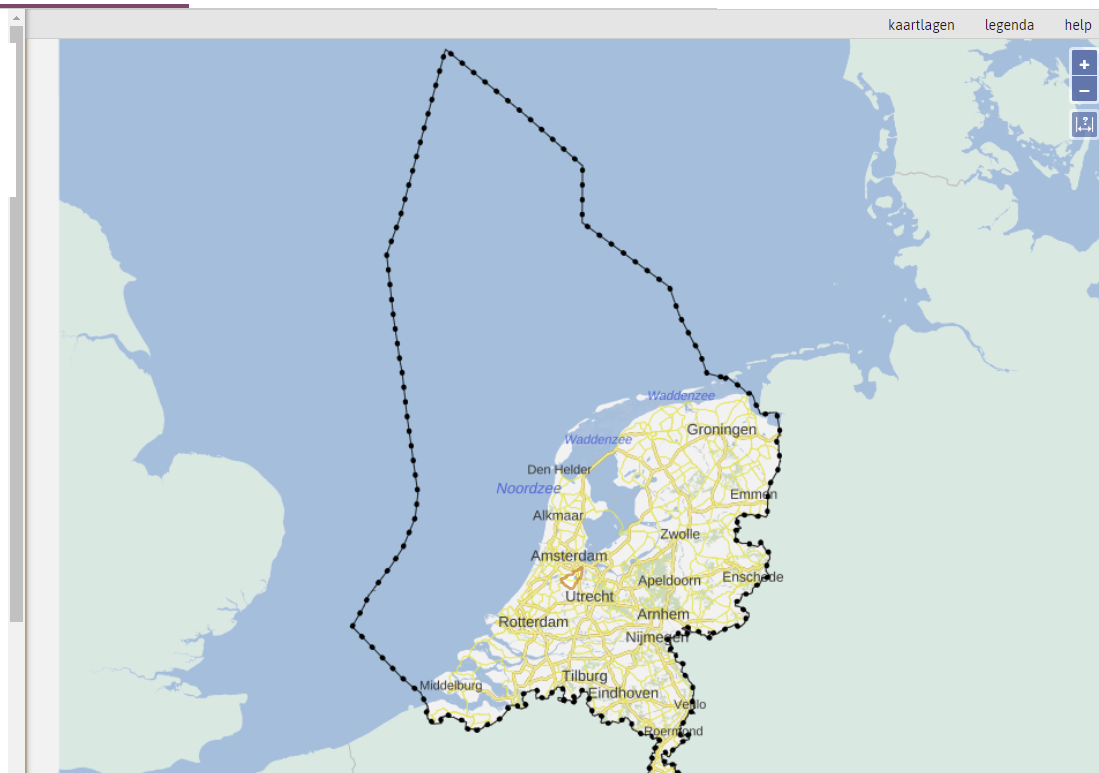
Een Klimaatbestendige Delta

Kwaliteit Van Leven In Stedelijke En Landelijke Regio's

Nabijheid En Betrouwbare Verbindingen

Veilig En Gezond, Herkenbaar En Natuurlijk

Uit omgevingsvisie
én programma

Versterking met tekstgerelateerde annotaties: verwijzing

Door gebruik te maken van een tekstverwijzing van een onderdeel van de tekst van het ene omgevingsdocument naar een onderdeel van de tekst van het andere omgevingsdocument kan eenvoudig de tekst worden geraadpleegd waarnaar wordt verwezen

Hiervoor wordt een tekstuele verwijzing gemaakt (mensleesbaar) en een ExtRef-verwijzing (machineleesbaar)

Voorbeeld:

- Een AMvB bevat een regel over stookinstallaties waarvan is bepaald dat daarover bij omgevingsplan een maatwerkregel kan worden gesteld
- In het omgevingsplan wordt in de betreffende regel over stookinstallaties een verwijzing opgenomen naar de regel in AMvB/omgevingsverordening waarvan die regel een maatwerkregel is

NB: een tekstverwijzing geeft alleen een eenvoudige doorklikmogelijkheid naar een ander stuk tekst. Het is geen element waarmee geselecteerd kan worden.

Samenvatting versterken relaties met annotaties

- Integrale bevraging van alle omgevingsdocumenten wordt bevorderd door te annoteren met hetzelfde Thema
- Locatiegerichte samenhang tussen de omgevingsdocumenten van het zelfde BG kan worden versterkt door in het ene omgevingsdocument te verwijzen naar Locaties in het andere omgevingsdocument
- Relaties tussen omgevingsvisie en programma van het zelfde BG kunnen worden versterkt door te annoteren met dezelfde Hoofdlijn
- Relaties tussen omgevingsdocumenten van zelfde én andere BG worden versterkt door bij Gebiedsaanwijzing gebruik te maken van zelfde type, groep en naam
- Relaties en gebruiksgemak worden versterkt door tekstverwijzingen van het ene omgevingsdocument naar het andere op te nemen

Doorontwikkeling TPOD Programma

Doorontwikkeling voor TPOD Programma

- Doorontwikkeling naar instrument met vrije tekst én artikelen
Er is ten minste 1 type Programma dat zowel vrije tekst als artikelen kan bevatten: Beheerplan Natura 2000-gebied
Om dat mogelijk te maken is nodig:
 - STOP: Een nieuw tekstmodel voor de Regeling waarmee in 1 Regeling zowel artikelen als vrije tekst kunnen voorkomen
 - TPOD: aanvulling van TPOD-Programma met de relevante objecten van de artikelstructuur
 - Mogelijk beperkte aanpassing IMOW + CIMOW
- Mogelijk doorontwikkeling voor programma met programmatische aanpak

Beantwoording vooraf gestelde vragen

Vooraf gestelde vragen: provincies

Beheerplan Natura 2000-gebied Overijssel

- Hoe komen bestaande natuurbeheerplannen en programma's in DSO?
Antwoord: Het DSO is voor het ontsluiten van Omgevingswet-instrumenten, niet voor instrumenten die op grond van huidig/oud recht zijn vastgesteld. Bestaande beheerplannen en programma's komen dus niet in DSO. Er is een uitzondering gemaakt voor Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden, omdat die gebieden nodig zijn, o.a. voor vragenbomen en voor andere overheden.
- Is er overgangsrecht?
Antwoord: Ja, dat staat in artikelen 4.11 en 4.12 van de Invoeringswet Omgevingswet. Het komt er op neer dat verplichte programma's gelden als Omgevingswet-programma. Dat zelfde geldt voor onverplichte programma's als ze aan de voorwaarden van art. 4.12 voldoen.

Vooraf gestelde vragen: provincies

Beheerplan Natura 2000-gebied Overijssel

- Wat als je verlengingsbesluit neemt voor de natuurbeheerplannen?
Antwoord: Het beheerplan moet, zowel onder huidig recht als onder de Omgevingswet, iedere 6 jaar geactualiseerd worden. Als het beheerplan na 6 jaar nog actueel is, kan een besluit genomen worden waarin het actueel wordt verklaard. Dat wordt in de praktijk wel een verlengingsbesluit genoemd. Het is niet een besluit dat in DSO komt, en ook niet een besluit dat er voor zorgt dat het beheerplan in DSO getoond kan worden.
- Hoe ga je om met bindende elementen in een TPOD?
Antwoord: Als hier met bindende elementen bedoeld is de onderdelen die het TPOD verplicht voorschrijft, dan is het antwoord dat daaraan voldaan moet worden. Als het gaat om verplichte elementen in een programma, zie dan het antwoord op de vraag over verplichte onderdelen van een programma bij het Regionaal Waterprogramma Gelderland

Vooraf gestelde vragen: provincies

Beheerplan Natura 2000-gebied Overijssel

- Gebiedsgerichte programma's
 - Hoe herzie je? Kan dat in kleine delen?
Antwoord: Omgevingsdocumenten, dus ook programma's, kun je met wijzigingsbesluiten wijzigen. Als je software dat ondersteunt, wordt dan in renvooiweergave duidelijk gemaakt wat de wijzigingen zijn die het besluit aanbrengt: er zijn speciale markeringen voor onderdelen die worden toegevoegd en voor onderdelen die vervallen. Het is zeker mogelijk om onderdelen van een programma te wijzigen.
 - (Hoe) Kun je werken met een addendum (latere toevoeging)?= Hoe ga je om met grensaanpassingen?
Antwoord: Met een wijzigingsbesluit kun je onderdelen toevoegen aan de tekst en kun je wijzigingen aanbrengen in (de begrenzing van) het gebied waarvoor het programma geldt. Het wijzigen van tekst kan in renvooiweergave. Voor het wijzigen van locaties en GIO's wordt geen gebruik gemaakt van renvooiweergave, maar wordt een nieuwe GIO met nieuwe locatie aangeleverd.

Vooraf gestelde vragen: provincies

Beheerplan Natura 2000-gebied Overijssel

- Gebiedsgerichte programma's
 - Is er binnen beheerplannen ook sprake van verschillende gebieden? Of is het één contour?

Beide is mogelijk. Wanneer een beheerplan (of meer algemeen: een programma) over één onderwerp voor een gebied gaat en er bijvoorbeeld niet verschillende maatregelen in verschillende deelgebieden worden getroffen, kan worden volstaan met één gebied. Wanneer het programma over meer onderwerpen gaat, of er deelgebieden worden onderscheiden, kunnen er verschillende gebieden zijn.

Voor een voorbeeld met meerdere gebieden zie het voorbeeld van de volgende dia. Dat gaat weliswaar over een ander instrument (een Aanwijzingsbesluit N2000), maar laat wel zien dat in 1 instrument 3 gebieden voorkomen. In dit voorbeeld vallen ze toevallig precies samen, maar het kunnen uiteraard ook aansluitende of deels overlappende gebieden zijn.

Aan de slag met de Omgevingswet

Aanwijzingsbesluit N2000-gebied Noordzeekustzone

ARTIKEL 1

- Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) is aangewezen: het gebied, bekend onder de naam: Noordzeekustzone. De geometrische begrenzing van het gebied Noordzeekustzone-habitatrichtlijngebied is vastgelegd in bijlage I.

Annotaties

Algemene kenmerken

Type regelgeving: regel voor iedereen

Locaties

Noordzeekustzone-habitatrichtlijngebied

Gebiedsaanwijzingen

- natuurgebieden
- habitatriichtlijngebied
- Noordzeekustzone-habitatrichtlijngebied

ARTIKEL 2

- Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) van 7 april 2005 (D.R.R. 2005/1065 II; Stcrt. 2005, nr. 69) is aangewezen: het gebied, bekend onder de naam Noordzeekustzone. De geometrische begrenzing van het gebied Noordzeekustzone-vogelrichtlijngebied is vastgelegd in bijlage I.

Annotaties

Algemene kenmerken

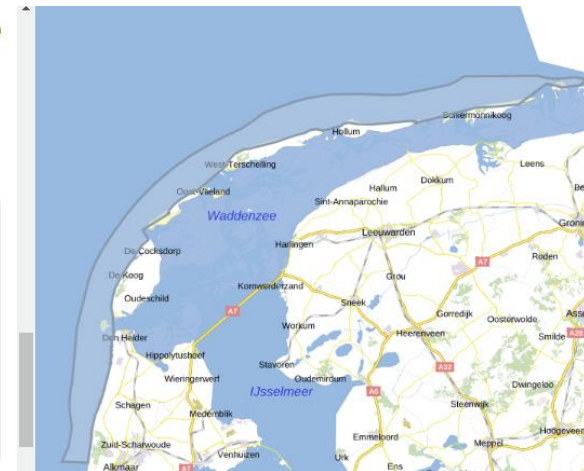
Type regelgeving: regel voor iedereen

Locaties

Noordzeekustzone-vogelrichtlijngebied

Gebiedsaanwijzingen

- natuurgebieden
- vogelrichtlijngebied
- Noordzeekustzone-vogelrichtlijngebied

(Gebiedsaanwijzing) habitatriichtlijngebied

(Gebiedsaanwijzing) vogelrichtlijngebied

ARTIKEL 3

- Deze aanwijzing gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen.
- De in de artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszones vormen samen het Natura2000-gebied-Noordzeekustzone, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Annotaties

Algemene kenmerken

Type regelgeving: regel voor iedereen

Locaties

Natura2000-gebied-Noordzeekustzone

Gebiedsaanwijzingen

- natuurgebieden
- natura 2000-gebied
- Natura2000-gebied-Noordzeekustzone

(Gebiedsaanwijzing) Natura 2000-gebied

Vooraf gestelde vragen: provincies

Ontwerp Regionaal Waterprogramma Gelderland 2021-2027

- Hoe kunnen we regels en beleid in 1 omgevingsdocument combineren?
Antwoord: Dat is nu niet mogelijk. Zie sheet 20 en 57: STOP. IMOW en TPOD Programma ondersteunen nu alleen een programma met vrije tekst, dus alleen met beleid.
- Hoe kunnen we de relatie leggen tussen de verschillende typen omgevingsdocumenten zodat inzichtelijk wordt waarom het een samenhangt met het ander, zodat er een logisch verhaal ontstaat? Hoe kunnen de objecttypen hoofdlijn, thema en gebiedsaanwijzing hierbij helpen?
Antwoord: Zie voor het antwoord op deze vragen de sheets 41 t/m 55.

Vooraf gestelde vragen: provincies

Ontwerp Regionaal Waterprogramma Gelderland 2021-2027

- Hoe zit het met die verplichte onderdelen voor een programma? Wat heeft geonovum hier voor nodig? Wat zijn hun inzichten hierover?

Antwoord: De verplichte onderdelen voor programma's staan in de instructieregels voor het programma in hoofdstuk 4 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Wij verwachten dat veel van die verplichte onderdelen zullen worden opgenomen in de tekst van het programma en/of dat ze kunnen worden geannoteerd met de mogelijkheden die het TPOD daar nu voor biedt. Mocht in de praktijk blijken dat er nog extra zaken zijn die in het TPOD ontbreken, dan horen wij dat graag. Een voorbeeld is het toevoegen van nieuwe waarden aan de waardelijsten.

Vooraf gestelde vragen: provincies

- Er wordt gezegd dat voor programma's, dus ook Natura 2000-beheerprogramma's, een omgevingseffectrapportage (OER) moet worden opgesteld. Wat voegt een OER toe aan de toets in het Natura 2000-beheerprogramma?

Antwoord: Dit is vooral een juridisch-inhoudelijke vraag en niet een vraag over de standaarden. Ons antwoord is: de Omgevingswet kent wel de milieueffectrapportage, het begrip omgevingseffectrapportage komt niet voor. Wij denken dat in de praktijk de term omgevingseffectrapportage wordt gebruikt om aan te geven dat de effecten op het milieu maar op alle omgevingsaspecten zijn onderzocht en in de rapportage beschreven. Wie precies wil weten hoe dit zit kan de vraag het beste aan het InformatiePunt LeefOmgeving stellen.

Vooraf gestelde vragen: provincies

- Wat zijn de nieuwste inzichten rondom het verwijzen naar GIO's in een ander besluit?

Antwoord: Zie voor het antwoord op deze vraag sheet 48.

Voorafgestelde vragen: Rijk

Nationaal Waterprogramma

- Past dit complexe programma (o.m. Deelprogramma's, zoals Beleidsnota Noordzee en stroomgebiedsbeheersplannen) in het TPOD?

Antwoord: Het Nationaal Waterprogramma zelf past in het TPOD. De constructie met beleidsnota's en andere programma's als bijlagen voldoet daar niet aan. Ieder programma moet een zelfstandige regeling zijn. Bijlagen kunnen niet geannoteerd worden. Het is ook niet de bedoeling om zo inhoudelijke bijlagen als PDF bij te voegen, uitgangspunt van STOP/TPOD is dat tekst in XML-formaat wordt aangeleverd, PDF is alleen bedoeld voor (door derden vervaardigde) onderzoeksrapportages e.d.

- Hoe gaan we om met de relaties tussen deelprogramma's (aparte programma's)?

Antwoord: Dergelijke relaties kunnen worden gelegd op de manier zoals is aangegeven op de sheets 41 t/m 55. De standaard heeft geen andere bijzondere voorzieningen voor het aangeven van zulke relaties.

Voorafgestelde vragen: Rijk

Nationaal Waterprogramma

- In hoeverre moeten/kunnen (verplichte) documenten die niet direct tot het programma behoren zoals MER worden meegenomen met digitalisering? Hoe komen die terug in DSO?

Antwoord: Zie hiervoor het schema op de volgende pagina. Daar is aangegeven welke onderdelen tot het besluit behoren, welke onderdelen tot de regeling, welke onderdelen worden aangeleverd aan de LVBB en welke onderdelen worden doorgeleverd aan DSO, en welke onderdelen geannoteerd kunnen worden met OW-objecten.

Bijlagen zoals een MER kunnen op 2 plekken worden bijgevoegd: als bijlage bij het besluit en als bijlage bij de regeling. Je kiest voor bijlage bij het besluit als de bijlage onderdeel is van de motivering van het besluit. Je kiest voor bijlage bij de regeling als het gaat om bijlagen die onlosmakelijk onderdeel uitmaken van de regeling. Eigenlijk zijn ze onderdeel van een artikel of een beleidstekst, maar om redenen van omvang of leesbaarheid zijn ze in een bijlage geplaatst.

Aan de slag met de Omgevingswet

LVBB

- RegelingOpschrift Besluit
- Aanhef
- Lichaam

- WijzigArtikel
- Artikel

- Sluiting
- WijzigBijlage

- Kop
- RegelingVrijetekst

- RegelingOpschrift Regeling
- Lichaam

- Vrijetekst-elementen met de
inhoud: Divisie en Divisietekst

- Bijlage

- Bijlage
- Toelichting
- ArtikelgewijzeToelichting
- Motivering

Blauwe tekst: Besluit

Groene tekst: Regeling

IMOW DSO

Voorafgestelde vragen: Rijk

Omgevingsagenda Oost

- Past dit programma in het TPOD?

Antwoord: Zo op het eerste oog lijkt dat te passen.

- Hebben programma's extra begeleiding nodig, zodat ze goed beschikbaar zijn in het DSO?

Antwoord: Tijdens de kennissessie bleek dat het hier de interne organisatie bij het Rijk betreft: is er extra begeleiding door digitaliseringsspecialisten nodig voor de medewerkers die programma's opstellen en dat nu op een heel andere manier doen. Gezamenlijk kwamen we tot de conclusie dat dat nodig is.